

Ágoston pert indított, mert a társadalombiztosítás nem fizeti a hangzó beszédét pótló eszközöket

Hozzájuthat-e társadalombiztosítási támogatással a napi 24 órás ápolást igénylő, súlyosan mozgáskorlátozott, hangzó beszédre képtelen Zoltán Ágoston azokhoz a kommunikációs eszközökhöz, amelyekkel kommunikálni tud a családjával és a külvilággal, vagy a NEAK elutasító határozata alapján Ágoston nem lesz képes kifejezni ha fáj valamije, jelezni, ha szüksége van valamire, vagy egész egyszerűen „csak” nem lesz képes megszólítani a szüleit - ez a tétje annak a bírósági eljárásnak, amelyet Ágoston indított a MEOSZ segítségével. Az április 10-én kezdődött közigazgatási per nyomán azt is szeretnénk elérni, hogy a hangzó beszéd pótlására szolgáló alternatív és augmentatív kommunikációs (AAK) eszközök társadalombiztosítási támogatással legyenek elérhetők minden érintett számára. Mert a teljes élet mindenkit alanyi jogon megillet.

A hangzó beszédre képtelen súlyosan mozgáskorlátozott, értelmi fogyatékossgal élő Zoltán Ágoston 24 órás ápolást, gondozást igényel. Néhány éve használ a hangzó beszéde pótlására AAK eszközöket, amiket saját pénzén vásárolt meg. Ezek nélkül az eszközök nélkül nem tudja érthetően kifejezni, ha fájdalma van, ha éhes vagy szomjas, ha valamit szeretne, vagy kifejezetten nem szeretne csinálni. A hagyományos papír alapú kommunikációs táblákat nem tudja használni, mert akaratlagos mozgásra szinte nem képes.

A jelenlegi eszközei, illetve azok programja időközben elavultak, javításra, cserére szorulnak, így új eszközökre van szüksége, amelyeket – egy tabletet, egy kerekesszékre rögzíthető tablettartót, két kapcsolót és egy kommunikációs szoftvert – közigazgatási méltányossági eljárás keretében támogatással igényelt a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőtől (NEAK) mert azokat „alanyi jogon” nem lehet tb támogatással igénybe venni. Saját pénzből pedig már nem tudja azokat pótolni.

A komplex kommunikációs szükségletű emberek - amilyen ügyfelünk is - hiányzó beszédfunkciójának kiegészítésére, pótlására szolgáló különféle speciális AAK eszközök árához Európai számos országában társadalombiztosítási támogatással lehet hozzájutni. Hazánkban még nem.

Zoltán Ágostonnak kommunikációs szoftverre, tabletre, kapcsolókra és tablettartóra van szüksége ahhoz, hogy a külvilág számára is érthetően tudja kifejezni önmagát. A kommunikációs szoftverbe töltik fel a kommunikációjához nélkülözhetetlen fényképeket és szimbólumokat, így saját képes, szerkeszthető adatbázissal rendelkezik. Ezeknek a képeknek, fényképeknek és szimbólumoknak a segítségével kommunikál, mert olvasni, írni értelmi fogyatékossga miatt nem tud. A kerekesszékre rögzített kapcsolók ahhoz szükségesek, hogy a térdei segítségével (melyeket rögzített testhelyzetben önállóan és kontroláltan tud mozgatni)

működtetve irányítható léptetéses technikával a tabletjén futó kommunikációs szoftvert. A kommunikációs szoftver tableten fut, a tabletet pedig egy tablettartó rögzíti a kerekesszékhez, így a kerekesszékben ülve a lakásban és a lakáson kívül is lehetségessé válik számára a kommunikáció. Ügyfelünk ezek nélkül az eszközök nélkül nem tudja magát megérinteni, teljesen ellehetetlenül számára az emberi létezés legalapvetőbb funkciója: az önálló és mások számára érthető kölcsönös kommunikáció.

A NEAK arra hivatkozva utasította el ügyfelünk, Zoltán Ágoston méltányossági kérelmét, hogy a kommunikációs szoftver, a tablet és a tablettartó nem tekinthetők gyógyászati segédeszköznek, a kapcsolók esetében pedig az volt az elutasítás oka, hogy az árajánlatot adó forgalmazó nem rendelkezik a NEAK-kal kötött gyógyászati segédeszközök árához nyújtott támogatás elszámolására irányuló szerződéssel. Zoltán Ágoston a MEOSZ segítségével bíróságon támadta meg a NEAK határozatát.

A kommunikációs technológiákhoz való szabad hozzáférés is feltétele az önálló életnek

A MEOSZ fontosnak tartja, hogy valamennyi beszédében akadályozott mozgáskorlátozott ember számára elérhetőek legyenek a beszéd pótlására, kiegészítésére szolgáló eszközök, melyek használatával képessé válnak kifejezni gondolataikat, érzelmeiket, vágyaikat. Megszűnik ezáltal az elszigetelődésük, valódi részei lehetnek a társadalomnak, számukra is valósággá válik az önrendelkező élet. A kommunikációs technológiákhoz való szabad hozzáférés is feltétele az önálló életnek, a közösségbe történő befogadásnak; annak, hogy a halmozottan sérült mozgáskorlátozott emberek is részt tudjanak venni a közösségi életben. A kommunikációhoz való jog az egyik alapvető emberi jogunk. Ahhoz, hogy egy kommunikációjában akadályozott ember a saját életében döntéseket hozhasson – még a legegyszerűbb ügyekben is speciális, kommunikációt segítő eszközökre van szüksége.

A perben egyrészt azt szeretnénk elérni, hogy ügyfelünk méltányosságból tb támogatással megkaphassa az általa igényelt AAK eszközöket, másrészt, hogy ezek az eszközök tb támogatással elérhetőek legyenek minden olyan kommunikációs fogyatékossgal élő ember számára, akinek szüksége van rá.

Álláspontunk szerint a jelenlegi szabályozás - miszerint a kommunikációt támogató AAK és asszisztív eszközökhöz nem lehet tb támogatással hozzájutni - sérti a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményt (CRPD) valamint az Alaptörvényt, ezért a bíróságnak a határozat felülvizsgálatakor, a per eldöntésekor olyan, a gyógyászati segédeszközök tb támogatására, méltányossági alapon való kiszolgáltatására vonatkozó jogszabályt kellene alkalmaznia, amely nemzetközi szerződésbe, a CRPD-be, illetve az Alaptörvénybe ütközik.

Véleményünk szerint a jelenlegi szabályozás sérti ügyfelünk CRPD-ben rögzített kommunikációhoz, egyenlő esélyű hozzáféréshez és rehabilitációhoz való jogát, valamint hátrányos megkülönböztetést valósít meg. Arra kértük ezért a bíróságot, hogy az eljárás felfüggesztése mellett kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását, és kérje, hogy az Alkotmánybíróság határidő megjelölésével hívja fel az a jogalkotót feladatának a teljesítésére, azaz arra, hogy teremtsen meg az AAK eszközök tb támogatásának jogszabályi feltételeit.

A jelenlegi szabályozás azonban nem csak a CRPD-be, hanem az Alaptörvénybe is ütközik, sérti az Alaptörvény diszkrimináció tilalmára vonatkozó rendelkezését, amikor a kommunikációs fogyatékosokkal élő (beszéd fogyatékos) embereket hátrányosan megkülönbözteti, azzal, hogy részükre a hiányzó kommunikációs funkció pótlására nem teszi lehetővé tb támogatással az AAK segédeszközökhez való hozzájutást. Azt kértük ezért a bíróságtól, hogy az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésekor utaljon erre a tényre is annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva állapítson meg jogalkotói mulasztást.

A Fővárosi Törvényszéken április 10-én kezdődött a közigazgatási per, ahol Ágoston édesanyja példákkal szemléltette, hogy mit jelentenek Ágoston számára az AAK-s eszközei, hogyan tud a segítségükkel kommunikálni, akaratát, döntéseit kifejezni, az őt érdeklő dolgokkal kapcsolatban kérdéseket feltenni.

A tárgyalás résztvevői meg is győződhetnek arról, hogy Ágoston miként kommunikál: az eszközei segítségével egyszer csak megkérdezte, hogy ki kicsoda.

A tárgyaláson Ágoston ügyvédje és a NEAK jogi képviselője is ismertették álláspontjukat, a bíróság pedig indítványunknak helyt adva kötelezte a NEAK-ot hogy szolgáltatson adatot arra vonatkozóan, hogy az elmúlt öt évben hány AAK eszközökre vonatkozó méltányossági kérelmet kapott és ezek közül hánynak adott helyt.

A per júniusban újabb tárgyalással folytatódik.

Budapest, 2024. április 11.